

ÇEŞME MEZARLIĞI'NDAKİ MİMARİ TASVİRLİ MEZAR TAŞLARI

Mezar Taşı süslemeciliği, Anadolu'da Selçuklulardan beri bilinen bir gelenektir¹. Doğu Anadolu Bölgesinde, Erzurum ve Diyarbakır yörelerinde, Akkoyunlu ve Karakoyunlulara mal edilen üzerleri figürlü süslemelerle bezenmiş, koyun ve koç biçimli mezar taşlarının varlığı bilinmektedir². Türkmen oymak ve aşiretleri, bu geleneği Anadolu içlerine, Afyon ve Aydın'a kadar taşımıştır³. Ahlat Mezar taşlarında yoğun olarak görülen, bitkisel ve geometrik süslemeler, bazı değişikliklere ve evrimlere uğrayarak, XIX. yüzyıl sonuna kadar sürmüştür.

Türk Sanatında Lale Devri (1703-1739) ile birlikte görülmeye başlayan ve 1839 Tanzimat Fermanından sonra artarak devam eden batı etkisi, sosyal yaşamı olduğu kadar sanatı da etkilemiştir⁴. Batılılaşma Dönemi olarak adlandırılan bu dönemde, Klasik Osmanlı mimarisinde görülen formların ve süsleme unsurlarının bazı değişikliklere uğradıkları görülür. Barok, Rokoko, Ampir gibi süsleme üsluplarıyla, dini ve sivil yapılarda sıkça karşılaşılmaktadır. Bu özelliklere, cami, saray ve konakların duvarlarındaki kalemşi süslemelerde, mihrap, pencere alınlıkları ve tavan göbeklerindeki alçı süslemelerde, minber, çeşme, mezar taşı ve çeşitli yapıların cephelerinde görülen taş süslemelerde rastlanmaktadır. Türk mimarisinde bu tarihe kadar rastlamadığımız türde kıvrım dallar ve abartılı boyutlarda verilmiş yapraklar ile manzara tasvirleri dönemin karakteristik özellikleridir. Bu dönemde, bilinen ya da hayali yapıların tasvirleri de sevilerek kullanılmış süsleme unsurlarıdır.

Çeşme Mezarlığı'nda, saptayabildiğimiz mimari tasvirli mezar taşı 40 adettir⁵. Bu mezar taşlarını, üzerinde görülen mimari tasvirler açısından iki gruba ayırmak mümkündür:

a-Cami tasvirleri

b-İşlevi belli olmayan yapı tasvirleri.

¹ Anadolu Selçuklu dönemi mezar taşları hakkında ayrıntılı bilgi için bk. B. Karamağaralı, *Ahlat Mezartaşları*, Kültür Bak. Yay., Ank. 1992.

² Bilgi ve Resim için bk. M. Haseki, *Plastik Açısından Türk Mezar Taşları*, Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yay. NO: 61, İst. 1977, s. 16-17, Res. 22-23 ; Selçuklu geleneğindeki figürlü mezar taşları için bk. G. Öney, "Anadolu'da Selçuk Geleneğinde Kuşlu, Çiftbaşlı Kartallı, Şahinli ve Arslanlı Mezar Taşları", *Vakıflar Dergisi*, VIII, Ank. 1969, s. 283-291.

³ Bk. A. Topbaş, M. Seyirci, *Afyon Yöresi Türkmen Mezar Taşları*, Arkeoloji ve Sanat Yay., Ankara, tarihsiz.

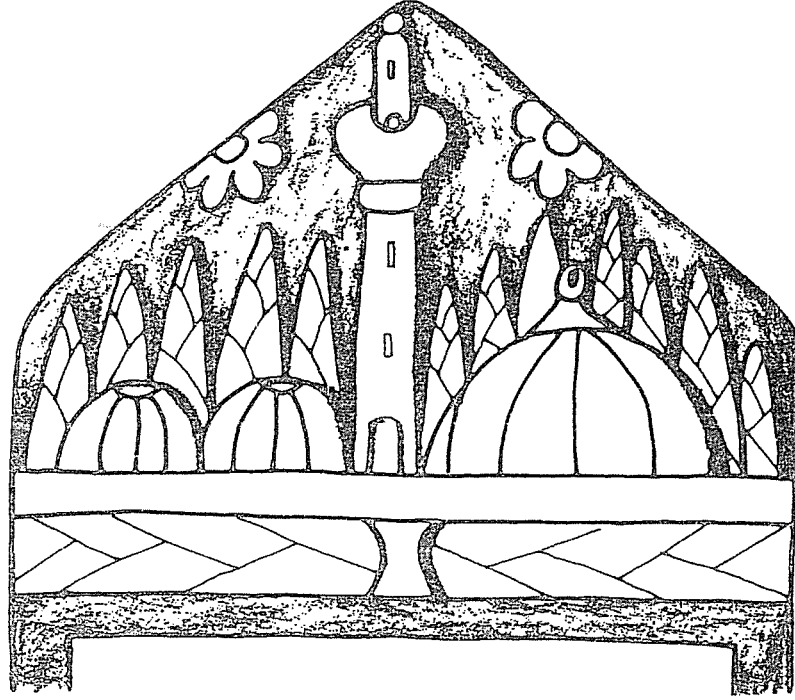
⁴ Batılılaşma Dönemi Türk Sanatı ile ilgili ayrıntılı bilgi için bk. R. Arık, *Batılılaşma Dönemi Anadolu Tasvir Sanatı*, Kültür Bak. Yay., Ank., 1988; S. Eyice, "XVIII. Yüzyılda Türk Sanatı ve Türk Mimarisinde Avrupa Neo Klasik Üslubu", *Sanat Tarihi Yıllığı*, S. 9-10, Ank., 1980; G. Renda, *Batılılaşma Dönemi Türk Resim Sanatı (1700-1850)*, Ank., 1977.

⁵ Beni, mezar taşı çalışmaya teşvik eden hocam Öğr. Gör. Aydoğan Demir'e teşekkür ederim.

Bu taşlardan 35 adedi Cami tasvirlidir. İşlevi belli olmayan yapı tasvirleri olarak adlandırdığımız diğer grupta ise 5 adet mezar taşı mevcuttur. İkinci gruptaki tasvirleri diğerlerinden ayıran tek özellik minarelerinin olmayışıdır. Bu tasvirler, süsleme ve mimari karakterleri açısından, cami tasvirleriyle benzer özellikler göstermektedir.

Mimari tasvirli mezar taşları içinde en eskisi 1158/1745, en yenisi ise 1271/1854-55 tarihlidir.

Bütün taşlar aşağıdan yukarıya doğru genişlemekte ve üçgen bir tepelikle son bulmaktadır. Tasvirler, bu üçgen tepeliğin içine yerleştirilmiştir ve çoğunlukla alçak kabartma olarak işlenmiştir. Yalnızca bir örnekte, tasvirin çizgisel bir üslup taşıdığı görülmektedir⁶ (Şek. 1). 8 taşta, mimari tasvirler, genellikle Barok karakterli kıvrım dallardan oluşan bir çerçeve içine alınmıştır⁷ (Şek. 2). 32 taşta ise bu çerçeveye yer verilmemiştir.

Şek. 1- Çeşme mezarlığı, Mahmut Ağa'nın Kerimesi Fatma Kadın'a ait 1158/1745 tarihli mezar taşı.

Tasvirler, üçgen tepeliğin içine, çeşitli konumlarda yerleştirilmiştir. Üçgen tepeliğin solunda yer alan örnekler 24 adet ile en sık tekrar edilen grubu oluşturmaktadır⁸ (Şek. 2, 3, 4). 5 adet örnekte tasvir tepeliğin sağında⁹ (Şek. 5), 5 adet

⁶ Bk. tablo 1'de 1 No'lu mezartaşı.

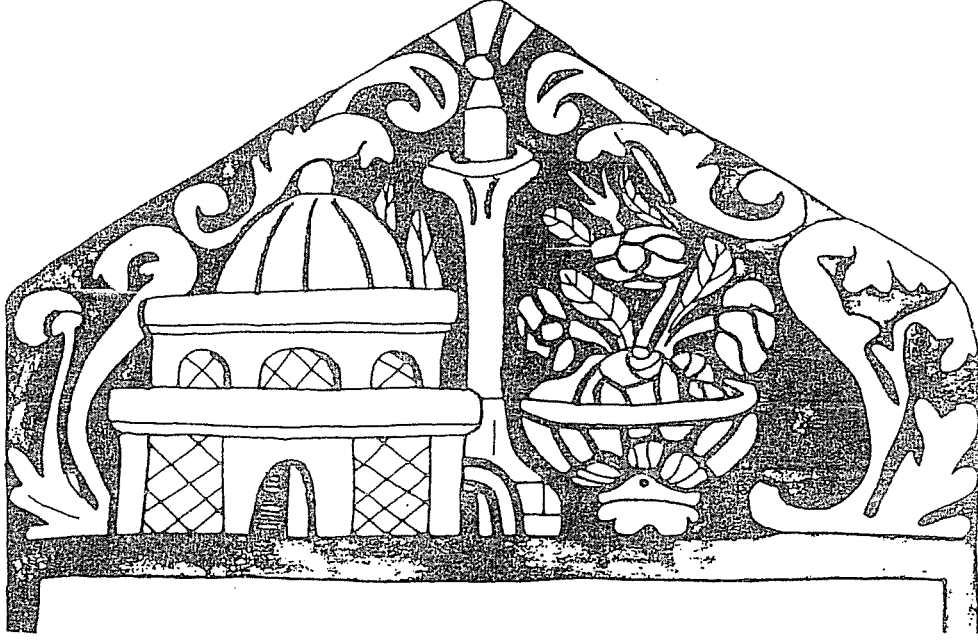
⁷ Bk. tablo 1 No: 4, 12, 13, 16, 18, 30, 37, 38.

⁸ Bk. tablo 1 No: 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 15, 16, 20, 22, 23, 24, 25, 29, 34, 36, 37, 38, 39, 40.

⁹ Bk. tablo 1 No: 1, 14, 16, 26, 33.

Çeşme Mezarlığındaki Mimari Tasvirli Mezar Taşları

örnekte ortasında¹⁰ (Foto. 1, 2) ve 6 adet örnekte ise tamamında¹¹ (Foto. 3) yer almaktadır. Tasvirin sağ veya sol yanda yer aldığı örneklerde, boş kalan diğer tarafa vazov, saksı içinde çiçek ya da başka yapı grubu yerleştirilmiştir.

Şek. 2- Çeşme Mezarlığı, isim ve tarih veren kısmı kırık olduğu için okunamayan bir mezar taşı

Tasvirlerdeki yapıların çoğu kubbelidir. Yalnızca 2 örnekte, kırma çatılı bir cami ana tasviri oluşturmaktadır¹² (Foto. 4). Kubbe ile örtülü yapı tasvirlerinde, kubbe sayıları çeşitlilik göstermektedir. En kalabalık grup, 26 adet örnekte görülen *tek kubbeli* yapılarıdır¹³. 8 örnekte *bir tam bir yarım kubbe*¹⁴, 1 örnekte *bir büyük bir küçük kubbe*¹⁵, 2 örnekte *bir büyük iki küçük kubbe*¹⁶ (Şek. 4) ve 1 örnekte de *eş büyüklükte üç kubbe*¹⁷ yer almaktadır. Tüm tasvirlerde kubbeler dilimlidir.

¹⁰ Bk. tablo 1 No: 4, 18, 27, 30, 35.

¹¹ Bk. tablo 1 No: 11, 19, 21, 28, 31, 32.

¹² Bk. tablo 1 No: 7, 22.

¹³ Bk. tablo 1 No: 1, 3, 4, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 32, 34, 35, 36, 37, 39, 40.

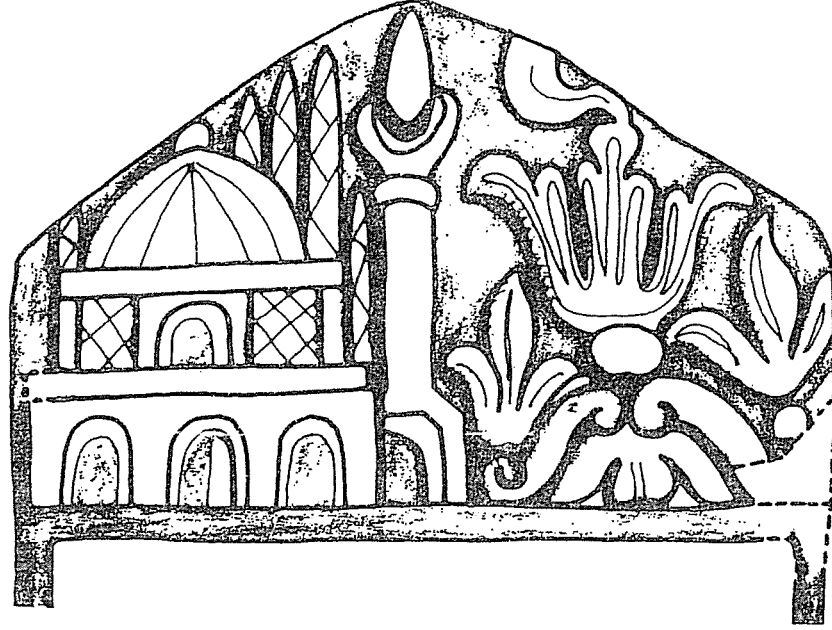
¹⁴ Bk. tablo 1 No: 5, 6, 8, 16, 20, 24, 29, 31.

¹⁵ Bk. tablo 1 No: 33.

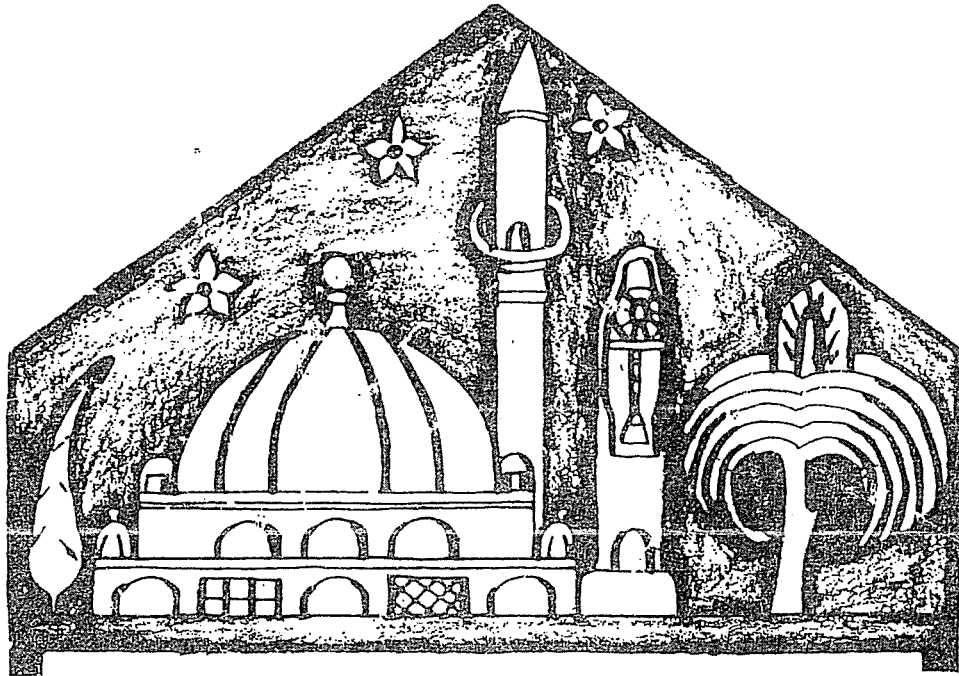
¹⁶ Bk. tablo 1 No: 2, 38.

¹⁷ Bk. tablo 1 No: 11.

Ertan Daş

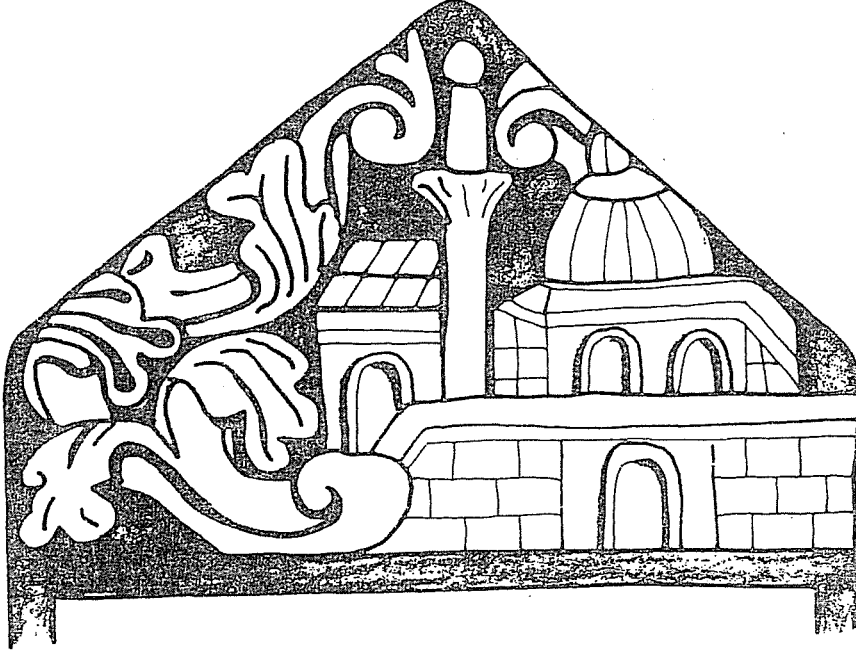

Şek. 3- Çeşme Mezarlığı, isim ve tarih veren kısmı kırık olduğu için okunamayan bir mezar taşı

Şek. 4- Çeşme Mezarlığı, İbrahim Efendi'nin Kerimesi Ayşe Molla'ya ait, 1195/1780-81 tarihli mezar taşı.

Çeşme Mezarlığındaki Mimari Tasvirli Mezar Taşları

Şek. 5- Çeşme Mezarlığı, Mustafa Ağa Kerimesi Ayşe Hanım'a ait, 1243/1827-28 tarihli mezar taşı

İncelediğimiz eserlerin 16'sında, kubbe, doğrudan doğruya yapı duvarları üstüne oturmaktadır¹⁸. 17 örnekte kubbe, bir kasnak üzerine oturtulmuştur¹⁹. Bir örnekte ise kübik yapı gövdesi, üst kesimde biraz daraltılarak yükseltilmiş ve kasnak bunun üzerine oturtulmuştur²⁰. *Cephesiz*, yalnızca örtü sisteminden oluşan 6 adet örnek mevcuttur²¹. Bunların üçünde kubbe, doğrudan kitabe çerçevesi üzerine oturmakta, üç örnekte ise çerçeve ile kubbe arasında yatay şeritler yer almaktadır. Ancak 33 no'lu örnekte, tepeliğin ekseninde bulunan minarenin kürsüsü yatay şeritleri keserek çerçeveye kadar uzandığı için, sağda yer alan tasvir iki katlı izlenimi vermektedir (Şek. 6).

Minareler genellikle tepeliğin eksenine yerleştirilmiştir. Yalnızca birkaç örnekte minarenin biraz sağa veya sola kaydırıldığı görülmektedir. İncelediğimiz tasvir örneklerinden 34'ü tek minareli, 1 örnek çift minareli²² (Foto. 2), 5 örnek ise minaresiz olarak işlenmiştir²³. 11 örnekte minare bir kürsü üzerinde yükselirken, 8 örnekte doğrudan zemin üzerine oturmaktadır. 16 örnekte minare, yapının tepelik eksenine yakın olan duvarına bitişiktir, ya da duvar üzerinde veya yapının arkasında yer almaktadır. Çift minareli bir caminin tasvir edildiği örnekte, tasvir tepeliğin ortasında yer aldığı için, minareler tepelik ekseninden uzaklaşmıştır (Foto. 2).

¹⁸ Bk. tablo 1 No: 5, 6, 7, 8, 10, 11, 14, 16, 20, 22, 23, 24, 29, 32, 35, 36.

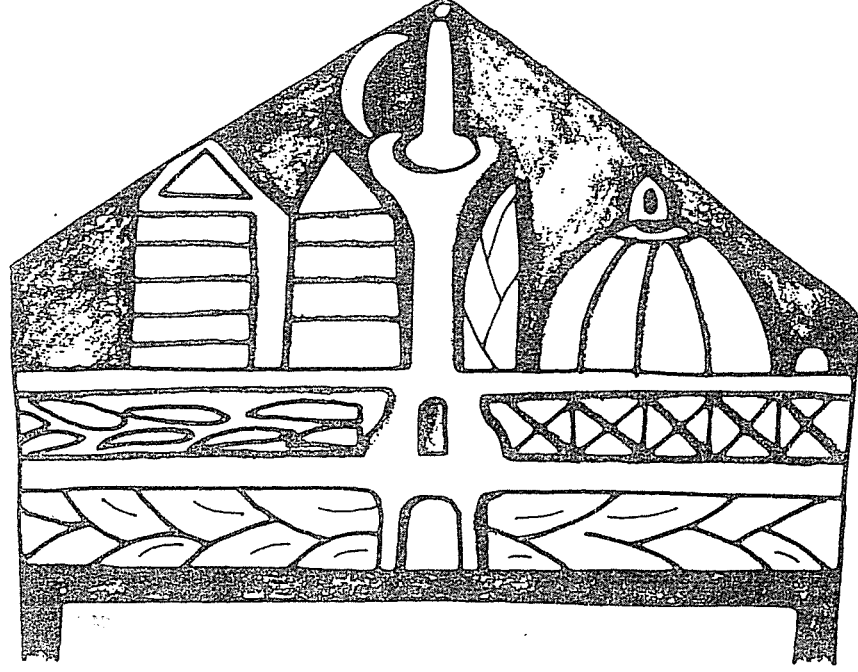
¹⁹ Bk. tablo 1 No: 2, 3, 4, 9, 12, 17, 18, 21, 26, 27, 30, 31, 34, 37, 38, 39, 40.

²⁰ Bk. tablo 1 No: 13.

²¹ Bk. tablo 1 No: 1, 15, 19, 25, 28, 38.

²² Bk. tablo 1 No: 30.

²³ Bk. tablo 1 No: 4, 11, 18, 27, 35.

Şek. 6- Liman Reisi Oğlu Hacı Yusuf Kerimesi Fatma'ya ait, 1271/1854-55 tarihli mezar taşı

Tepelikte, ana tasvirin çevresinde, çeşitli kompozisyonlarda ağaç, vazo, saksı çiçeği, Barok karakterli yapraklar veya pavyon olarak adlandırılan yapılar yer alabilmektedir. Pavyonların sayıları bir ile dört arasında değişmektedir. Üst örtüleri 10 örnekte *kırma çatı*, 6 örnekte *kubbe*, 2 örnekte ise *sundurma çatı* şeklindedir. 1 örnekte, cami tasvirinin sağında bir saat kulesi ve bir palmye ağacı bulunmaktadır (Şek. 4). İki örnekte kale tasviri (Şek. 7), bir örnekte, ion tarzında bir sütun başlığı üzerine yerleştirilmiş bir gül tasviri (Foto. 5) işlenmiştir. 1 örnekte ise, tepeliğin ortasında yer alan tek kubbeli yapı tasvirinin, ion tarzında sütunlar tarafından taşınan yuvarlak bir kemerle çevrelendiği görülmektedir (Foto. 6).

Selvi, yıldızı andıran çiçekler ve hilal tasvirleri de pek çok örnekte kullanılan dolgu unsurları arasındadır.

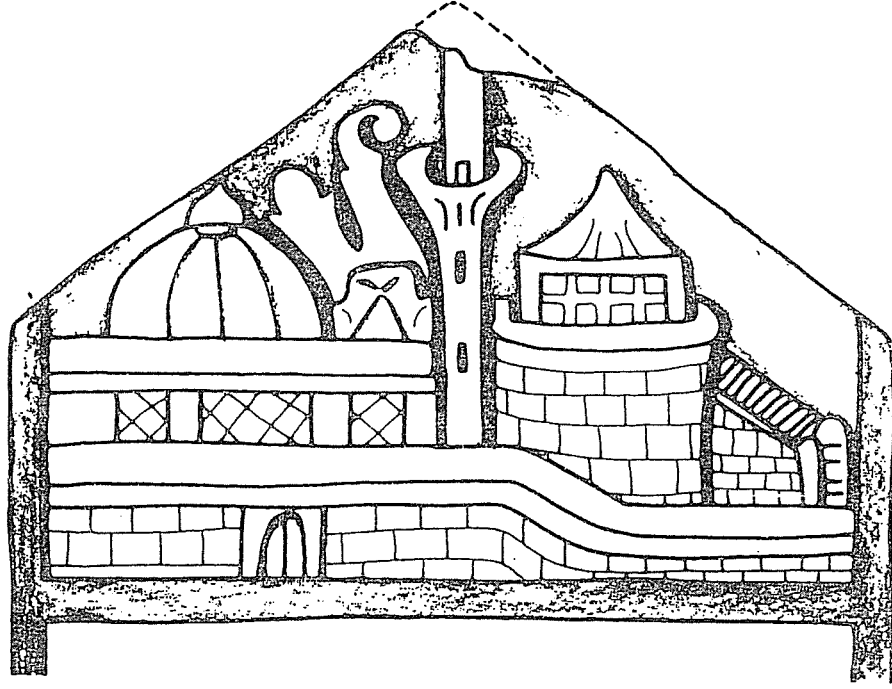
Çeşme Mezarlığı'nda, incelediğimiz tasvirli mezar taşlarının tümü mermer malzeme ile yapılmıştır.

DEĞERLENDİRME

Batı Anadolu Bölgesi'ndeki mezarlık ve hazirelerde²⁴ XVIII. yüzyıldan itibaren çok sayıda örneğine rastladığımız mimari tasvirli mezar taşı örneklerinin tamamı kadın

²⁴ Batı Anadolu Bölgesinin bazı merkezlerindeki mezarlık ve hazirelerde yer alan cami tasvirli mezar taşları ile ilgili ayrıntılı bir çalışma yapılmıştır. Bk. G. Tuncel, *Batı Anadolu Bölgesinde Cami Tasvirli Mezar Taşları*, Kültür Bak. Yay., Ank., 1989.

Çeşme Mezarlığındaki Mimari Tasvirli Mezar Taşları

Şek. 7- Çeşme Mezarlığı, Hacı Veli Kerimesi Şerife'ye ait, 1228/1813 tarihli mezar taşı.

mezar taşlarına aittir. Ancak, **İstanbul Tokmaktepe** mezarlığı'nda, **Süleyman Cezmi Efendi'**e ait cami tasvirli mezar taşı, bugünkü bilgilerimiz ışığında tek örnektir²⁵.

Çeşme Mezarlığı'nda, incelediğimiz mezar taşı örneklerinden bazılarında, tasvirlerin yer aldığı tepelik kısmı, Barok karakterli çiçeklerden oluşan bir çerçeve içine alınmıştır. Buna benzer tasvir örneklerine **Menemen Ulu Cami** haziresinde²⁶, **Manisa Müzesi**'nde²⁷, **Pınarbaşı**²⁸, **Zeytinliova**²⁹, **Bergama**³⁰ gibi çok sayıda kentin mezarlıklarında rastlanmaktadır. Ana tasvirin, tepelik ekseninin solunda ya da sağında yer aldığı durumlarda, tepeliğin boş kalan diğer yarısı içine, saksıda veya vazoda çiçek ya da başka bir yapı grubu işlenmiştir. Tepelik üzerinde boş yer bırakmama kaygısı taşıyan bu tür süsleme örneklerine, Batı Anadolu'daki mezarlıkların çoğunda rastlamak mümkündür.

²⁵ Fotoğraf ve bilgi için bk. Y. Önge, "Anadolu Sanatında Cami Motifi", *Önasya*, Yıl 4, Cilt 4, S. 38, 1968, s. 10-11.

²⁶ Fotoğraf ve bilgi için bk. H. S. Ünalın, *Menemen Mahkeme Camii Haziresi'ndeki Mezar Taşları*, Yayınlanmamış Lisans Tezi, E. Ü. Edebiyat Fak. Ark. ve San. Tar. Böl. Tez no 34, İzm. 1994.

²⁷ Fotoğraf için bk. G. Tuncel, *a. g. e.*, fot. 26, 83.

²⁸ Fotoğraf için bk. *ay. es.*, fot. 44.

²⁹ Fotoğraf için bk. *ay. es.*, fot. 116, 117.

³⁰ Fotoğraf için bk. *ay. es.*, fot. 182.

İncelediğimiz örneklerden 26 numaralı taşın (Foto. 7) yakın benzerleri **Manisa Müzesi'nde**³¹, **Pınarbaşı Mezarlığı'nda**³², **Alaşehir Şeyh Sinan Camii** haziresinde³³, **Zeytinliova Mezarlığı'nda**³⁴ görülmektedir. 37 numaralı taşın (Şek. 2) benzerleri **Pınarbaşı Mezarlığı'nda**, **Manisa Müzesi'nde**³⁵, **Menemen Ulu Cami**³⁶, **Tire Yeni Cami**³⁷, **Aydın-Koçarlı Cihanoglu Camii**³⁸ hazirelerinde yer almaktadır. Çeşme Mezarlığı'ndaki tasvirli mezar taşlarından her birinin benzer örneklerine, Batı Anadolu mezarlıklarında, sıkça rastlanmaktadır. Tasvirlerin kat ve kubbe sayıları, örtü sistemleri, cephe düzenleri, minare sayıları ve hatta minyatür geleneğine bağlanabilecek resimsel karakterleri bütün bölgedeki mezar taşlarında ortak özellikler göstermektedir³⁹. Orta ve Batı Anadolu'da sıkça rastlanan ahşap destekli camilerin duvarlarında, kalemişi cami ve manzara tasvirleri bulunmaktadır⁴⁰. **İzmir'de, Dönertaş Sebili'nde**⁴¹, **Çakaloğlu Hanı Çeşmesi'nde**⁴², **Hisar Camisi** Mermer Minberi'nin korkuluk şebekesinde ve köşk kısmında⁴³, **Koçarlı Cihanoglu Camii** şadırvanında⁴⁴ taş üzerine işlenmiş benzer tasvirler vardır.

Cami tasvirli mezar taşlarında, camilerin minaresi, genellikle tepeliğin ekseninde yer almaktadır. Caminin yaklaşık iki katı büyüklüğündeki minarenin, alınlığın en geniş yerine yerleştirilmesi, cami ile minare arasındaki oranın korunması kaygısından kaynaklanıyor olmalıdır. Minarenin tepelik üzerindeki konumu, cami tasvirlerinin, tepeliğin sağ veya sol yarısına yerleştirilmesini gerektirmiştir. Çifte minareli tasvirlerde, tepeliğin ortasına yerleştirilen caminin boyutu küçültülmüş ve böylece iki yanda yer alan minarelerle aralarındaki oran korunmuştur.

³¹ Fotoğraf için bk. G. Tuncel, *a. g. e.*, fot. 86.

³² Fotoğraf için bk., *ay. es.*, fot. 158.

³³ Fotoğraf için bk., *ay. es.*, fot. 180.

³⁴ Fotoğraf için bk., *ay. es.*, fot. 215.

³⁵ Fotoğraf için bk. *ay. es.*, fot. 127.

³⁶ Fotoğraf için bk. *ay. es.*, fot. 144.

³⁷ Fotoğraf için bk. *ay. es.*, fot. 211.

³⁸ Fotoğraf için bk. R. Arık, *a. g. e.*, fot. 97.

³⁹ Bilgi ve Fotoğraf için bk. A. Akar, "Yüzyıllar Boyunca Mezar Yazıtlarında süslemeler", *Atatürk Konferansları*, VI, Ank., 1977, s.73-77, Fot.13 ; R. Arık, *a. g. e.*, fot. 98, 99. ;

Y. Önge, *a. g. m.*, H. S. Ünalın, *a. g. e.*

⁴⁰ Ayrıntılı bilgi için bk. R. Arık, *Batılılaşma Dön. . . ; Ş. Çakmak, Denizli İlindeki Türk Anıtları (Camiler)*, E. Ü. Sosyal Bil. Fak., Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1991 ; E. Daş, "Afyon (Başmakçı) Recep Bey Camii", *Afyonkarahisar Araştırmaları Sempozyumu (Bildiriler)*, Afyon Belediyesi Yay., Afyon, 1991, s. 119-132 ; "Dazkırı Yakınlarında Yayınlanmamış Ahşap Destekli İki Köy Camii", *9. Milletlerarası Türk Sanatları Kongresi (Bildiriler)*, Cilt 2; Kültür Bak. Yay., Ank. 1995, s. 1-12 ; İ. Kuyulu, "Geç Dönem Anadolu Tasvir Sanatından Yeni Bir Örnek: Soma Damgacı Camii", *E. Ü. Edebiyat Fak. Ark. ve San. Tar. Dergisi*, S. IV, İzmir, 1988, s. 67-78; G. Renda, *a. g. e.*

⁴¹ R. Arık, *a. g. e.*, fot. 86-87.

⁴² *Ay. es.*, fot. 88.

⁴³ *Ay. Es.*, fot. 91, 92, 93.

⁴⁴ *Ay. es.*, fot. 89.

Çeşme Mezarlığındaki Mimari Tasvirli Mezar Taşları

Ana motif olarak kabul ettiğimiz cami tasvirlerinin çevresinde görülen konik külahlı yapıların, cami haziresinde yer alan kümbetler olabileceği düşünülmektedir⁴⁵.

Tepelikte, genellikle tek başına ve minaresiz olarak tasvir edilen yapıların işlevleri hakkında bir tahminde bulunmak güç görünmektedir. Ancak bütün örneklerde kubbeli olan bu tasvirler ile Osmanlı türbeleri arasında bir ilişki kurmak mümkündür.

Alınlık üzerine serpiştirilmiş durumdaki ay, bitkisel bir karakterde işlenmiş yıldız motifleri ve selviler, simgesel anlamları yanında dolgu motifi olarak da değerlendirilmişlerdir.

Batı Anadolu Bölgesi'nde, geniş bir alana dağılan, birbirine benzer motifler, merkezi bir atelyeyi düşündürmektedir. XVIII-XIX. yüzyıllarda canlı bir ticaret merkezi durumunda olan İzmir'de, çok sayıda mezar taşı atelyesi olmalıydı. İzmir'de hazırlanan yazılı ve süslemeli mezar taşlarının, sipariş üzerine, **Kemalpaşa, Parsa, Menemen** gibi yakın yörelere gönderilmiş olması muhtemeldir. Ancak, dönemin ulaşım ve taşıma araçları gözönüne alındığında **Tire, Çeşme, Foça, Bergama, Akhisar** gibi uzak merkezlere, mezar taşlarının nakledilmiş olduklarını düşünmek oldukça zordur. Geçmiş yüzyıllarda, bölgede faaliyet gösteren mezar taşı atelyeleri hakkında hemen hiçbir bilgimiz yoktur. İzmir ve çevresi ile ilgili Osmanlıca belgeler üzerinde yapılan araştırmalar ilerledikçe, bu konuda da daha ayrıntılı bilgiler edinmemiz mümkün olacaktır.

Ertan Daş

---

⁴⁵ B. Karamağaralı'da bu düşüncededir. Bk. *a. g. e.*, s. 23 ; G. Tuncel ise pavyon veya köşk olarak adlandırmaktadır. Bk. *a. g. e.*, s. 228.

Sıra No	TARİHİ	MEZAR TAŞININ AİT OLDUĞU KİŞİNİN İSMİ	TASVİRİN ÖRTÜ ŞEKLİ
1	1158/1745	Mahmud Ağanın Kerimesi Fatma	Tek kubbeli
2	1195/1780-81	İbrahim Efendinin Kerimesi Ayşe Molla	Bir büyük iki küçük kubbeli
3	1199/1784-85	Hasan Kızı Emeti Hoca	Tek kubbeli
4	1216/1801-2	Ümmühan Kadın	Tek kubbeli
5	1218/1803-4	Süleyman Reis Kerimesi Ayşe	Bir tam bir yarım kubbeli
6	1220/1805-6	Abdülkadir Kızı Havva	Bir tam bir yarım kubbeli
7	1222/1807-8	Müftüzade Ahmet Ağa Kerimesi Fatma	Kırma çatılı
8	1228/1813	Hacı Veli Kerimesi Şerife	Bir tam bir yarım kubbeli
9	1232/1816-17	Emir Molla Kızı Şerife Ümmühan Hatun	Tek kubbeli
10	1232/1816-17	Hacı Mehmet Kerimesi Tahire Molla	Tek kubbeli
11	1232/1816-17	Cin Hüseyin Kerimesi Ayşe	Eş büyüklükte üç kubbeli
12	1236/1820-21	Süleyman Efendinin Validesi Hafize Kadın	Tek kubbeli
13	1237/1821-22	Hacı Osman Ağa Kerimesi Seyyide Ayşe Tuti	Tek kubbeli
14	1242/1826-27	Süleyman Efendinin Kerimesi Nefise Hanım	Tek kubbeli
15	1242/1826-27	Nalbant Osman Ağa Kerimesi Şerife	Tek kubbeli

Çeşme Mezarlığındaki Mimari Tasvirli Mezar Taşları

16	1243/1827-28	Çeşme Dizdarı Hasan Ağanın Zevcesi Hatice Hanım	Bir tam bir yarım kubbeli
17	1243/1827-28	Mustafa Ağa Kerimesi Ayşe Hanım	Tek kubbeli
18	1246/1830-31	Seyyid Ahmed Kerimesi Havva Molla	Tek kubbeli
19	1250/1834-35	Ahmed Reisin Kızı Hatice	Tek kubbeli
20	1250/1834-35	Şeyh Musa Memşe Kızı Penbe	Bir tam bir yarım kubbeli
21	1250/1834-35	Mehmed Koca Bey Kerimesi Hatice	Tek kubbeli
22	1253/1837	Yusuf Bey Kerimesi Fatma Hatun	Tek kubbeli
23	1257/1841-42	Süleyman Kerimesi Hacet Hanım	Tek kubbeli
24	1257/1841-42	Hacı Bekir Oğlunun Kerimesi Rabiş Kadın	Bir tam bir yarım kubbeli
25	1257/1841-42	Rabia Kızı Rahime Kadın	Tek kubbeli
26	1257/1841-42	Şerif Hasan Ağanın Kerimesi Şerife Hanım	Tek kubbeli
27	1259/1843	Osman Karısı Emine	Tek kubbeli
28	1260/1844	Veli Kerimesi Niyazi	Tek kubbeli
29	1263/1846-47	Molla Mehmed Kerimesi Ayşe Molla	Bir tam bir yarım kubbeli
30	1264/1847-48	İsmail Ağa Zevcesi Molla...(kırk)	Tek kubbeli
31	1264/1847-48	Yahya Kızı Hatice	Bir tam bir yarım kubbeli
32	1267/1850-51	Mahmud Ağa Kerimesi Ümmühan	Tek kubbeli
33	1271/1854-55	Hacı Yusuf Kerimesi Fatma	Bir büyük bir küçük kubbeli

34	Kırık	Hacı Abdullah Kızı İzmirli Ayşe	Tek kubbeli
35	Kırık	Ahmed Kerimesi Fatma	Tek kubbeli
36	Kırık	Hacı Ahmed Ağazade Memiş Ağa Validesi (kırık)	Tek kubbeli
37	Kırık	Kırık	Tek kubbeli
38	Kırık	Kırık	Bir büyük iki küçük kubbeli
39	Kırık	Kırık	Tek kubbeli
40	Kırık	Kırık	Tek kubbeli